

הספרו של חכם

אמר רב יהודה אמר רב כל המתעצל בהספרו של חכם ראוי לקוברו בחייו שנא' ויקברו אותו בגבול נחלתו בתמנת סרח (אשר) בהר אפרים, מצפון להר געש. מלמד שגעש (שרגש) עליהן ההר להורגן. ההתעצלות משמעותה שהאדם עוסק בהספרו של החכם אלא שהוא מתעסק בו בעצלות ולא בכל המילוי של הכבוד הדרוש להיות חרד להכבוד הנעלה הראוי להבליט ביחס להספרו של חכם. ותוכן העצלות בא מפני שבכל ההערכה של החכם הלא ישנן מעלות גלויות שבחיי החכם נתגלו לרבים ורבים נהנו מאורו, אבל עלינו לדעת שהרבה יותר ממה שהחכמה וכל יתרונותיה המקושרים עם נפש החכם יכולים להתגלות במפעלים ובביטויים, ישנו אוצר סתום וחתום, אוצר גנוז, שהוא בנפש החכם, שסגולתו המקודשת היא פועלת ג"כ כאופן מוסתר וצנוע גם על האיכות של ההשפעות המגולות שהערכתן היא נודעת וניכרת, וכל המתעצל בהספרו של חכם אין כל האוצר הגנוז שנחסר מהעולם על ידי הסתלקותו של החכם נוגעת אל לבו, וכל מה שהוא מספיד אותו איננו נוגע כ"א על דבר הדברים הגלויים והתועלת המעשית המפורסמת שהכל מרגישים את חסרונו בעת סילוקו של החכם. אבל באמת זאת היא עצלות מפסידה מאד. כי לא די שלא נגע זה המספיד המתעצל בעצם הכח הנשגב של החכם שערכו הסגולי אין לו שיעור והערכה במדות היתושים ואורחות הפרסומים, אלא שגם ההרצאה על דבר הענינים הגלויים אינה באה לאמיתתם, ע"פ ערכם וסדרם האמיתי, מפני שכולם הלא הם יונקים בפנימיות מאותו הכח הגנוז שלא נחשף ולא נתגלה לרבים. ומדה כנגד מדה, ראוי הוא העצלן הזה לקברו בחייו, כלומר להסתיר ולגנוז את כל הארת חייו ומפעליהם הגלויים שלא יהיו נחשבים כלל, ושלא תבוא עליהם שום הכרה וחיובות, כמו שהוא לא רצה בעצלתו ליתן את ההכרה והחיובות האמיתית לערכו הגנוז של אוצר הטוב אשר בנפש החכם.

וכשלוץ זה אירע לדורו של יהושע לגבי יהושע. הכל הרגישו ביהושע את הכובש המעשי שהביא את ישראל לארץ ירושתו ושהפיל לפניהם עמים רבים ומלכים אדירים, אבל מתוך הפרסום הגדול של מפעלי יהושע הגלויים נתעצלו לחדור בערכו הרוחני הגדול של יהושע, הנביא הגדול והשקדן הגדול, אשר לא ימוש ספר התורה ממנו וקיים והגית בו יומם ולילה. לא עלה היתרון הפנימי האמיתי הרוחני הגנוז בנשמתו של יהושע על לב המספידים, מפני שרק את המפעלים המוחשיים אשר הובלטו כ"כ בחייו הדגישו, שהם באמת טפלים הם לגבי העיקר, הערך הרוחני הצפון של יהושע עבד ה', וע"כ רגש עליהן ההר להורגן. והובלט בזה ג"כ הצד הצפון העיקרי בקדושת יהושע וגדולתו, לעומת הצד המפורסם והרועש הגועש שבמפעליו, שבאמת הצד הפרסומי הרועש הוא הטפל בהערכתו העליונה, לעומת

מה שהדור בעצלותו אז חשב את זה הצד לכל המהות וכל העיקר של החזון הגדול של האישיות הרוממה האדירה הקרושה והנפלאה של יהושע.
ומזה למדנו כלל על כל המתעצל בהספרו של חכם בכל הזמנים ובכל הדורות שמעיד על עצמו שלמעשיו המפורסמים אין להם שורש ולשר בפנימיותה של הנשמה העליונה, וממילא אין לכל תוכן חייו הערכה אמיתית של חיים, ומאן דחפיר וקביר לא נופל בהערכת החיים ממנו, וע"כ הוא ראוי לקוברו בחייו כמו שגעש ההר על אותו הדור להורגן מפני ההתעצלות הזאת שהיתה להם בקשר עם הספרים על יהושע.